

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY - 14. TÝDEN (6.4.2021)

Kamil Holý

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka [Poradenství](#).

Výskyt škůdců

Chladný začátek dubna se sněhovými přeháňkami není pro aktivitu hmyzu příznivý. Výhled počasí na další týden (chladno + přeháňky) signalizuje postupný nástup jara s postupným zvyšováním aktivity škůdců. V současné době jsou riziková především půdní škůdci (drátovci, housenky mūr), na přezimující cibuli mohou lokálně škodit třásněnky.

V letošním roce bude pokračovat týdenní monitoring škůdců polní zeleniny podpořený prostředky z Národního akčního plánu ke snížení používání pesticidů (NAP) z MZe: Odbor zemědělských komodit, ve stejném režimu jako v předchozích letech. Zprávy budou rozesílány každý týden členům ZUČM, vyvěšeny na web VÚRV i Rostlinolékařský portál ÚKZÚZ.

Cílem je informovat Vás pěstitele, kteří škůdci jsou aktuálně na polích ve vyšších počtech a mohou představovat riziko pro rostliny. Z časových důvodů bude opět oblast pravidelného monitoringu omezena na oblast Polabí, kde chybějí někteří teplomilní škůdci vyskytující se na jižní Moravě a především v jarním období může být rozdíl i v časnějším výskytu některých škůdců na Moravě, oproti informacím ve zprávě.

Nejen při ochraně proti škůdcům se budeme stále více potýkat s politickými rozhodnutími jak na nadnárodní úrovni (zákaz většiny neonikotinoidů), tak s požadavky odběratelů nad rámec legislativy. První problém lze mírnit získáním výjimek na národní úrovni, ale s odběrateli je vyšší šance na domluvu po předložení odpovídajících podkladů. Za pozitivní politická rozhodnutí lze označit požadavky na nižší obsah reziduí pesticidů v produktech a provádění přiměřených opatření k omezení negativního vlivu pěstování na životní prostředí, pokud jsou kompenzovány odpovídajícím zvýšením ceny a snížením požadavků na kvalitu (tolerance poškození škůdci). Negativem jsou různé „seznamy smrti“, které jsou již několik let módní v zahraničí a začnou se postupně přesouvat i k nám. Jsou obdobou seznamu zakázaných účinných látek, používaných v systémech integrované produkce, ale na rozdíl od seznamu v IP je nevytvářejí odborníci. Pak hrozí, že dalším omezením počtu přípravků dojde ke zvýšení rizika výskytu rezistentních populací škůdců (nebude dostatek účinných látek k prostřídání) i zvýšení spotřeby pesticidů (místo jednoho postřiku přípravkem A bude nutné provést dva postřiky přípravkem B).

Drátovci

- vzhledem k nedostatku registrovaných přípravků je nutné provádět monitoring početnosti před výsadbou/výsevem a na pozemky s vysokým výskytem nedávat plodiny, které drátovci poškozují.

Monitoring - v současném chladném počasí jsou neúčinnější (ale nejpracnější) půdní výkopky, kdy se rýčem vyhloubí jáma do 40 cm a počet zjištěných drátovců přepočte na metr čtvereční.

S oteplením půdy a vzrůstající aktivitou drátovců bude možné provádět monitoring pomocí návnad (rozkrojené brambory, naklíčené zrní...), které lákají drátovce uvolňováním CO₂. Účinnost návnad se zvýší zakrytím půdy folií, která zvýší teplotu půdy.

Po vysazení se zjišťuje výskyt drátovců v okolí kořenů rostlin - rozhrabáním půdy nebo vyrýpnutím celé rostliny.

Ochranu - je nutné provádět v celém osevním postupu, ne pouze u konkrétní plodiny. Na pozemky s vysokým výskytem drátovců nedávat citlivé plodiny v jarním období (pěstovat až v dalším turnusu od června, kdy jsou drátovci méně aktivní).

U plodin, kde je to možné, použít moření sadby nebo osiva, do některých plodin je povolen granulovaný tefluthrin.

Housenky můr

- na jaře mohou škodit housenky můr, které přezimovaly v různém vývojovém stádiu a potřebují dokončit vývoj. V této době jsou největší a nejžravější. Jedna housenka dokáže zničit několik rostlin.

Monitoring - rostliny jsou okousané nebo překousané - prohrabat vrchní vrstvu půdy v okolí poškozených rostlin a hledat ukryté housenky.

Ochrana - provádí se navečer nebo v noci, kdy jsou housenky aktivní, a dosáhne se nejvyšší účinnosti.

Třásněnky na cibuli

- dospělci přezimovali na cibuli z podzimu, na některých pozemcích až desítky třásněnek/rostlinu, v chladném počasí nejsou příliš aktivní, ale s oteplením v následujících týdnech se může projevit poškození listů.

Monitoring - dospělci ukrytí mezi nahloučenými listy cibule nebo volně na listech.

Ochrana - jsou velké rozdíly i mezi pozemky na jednom katastru, ošetřovat jen ty, kde je vysoký výskyt dospělců a porosty, které se budou sklízet v brzké době a odběratelé požadují nepoškozené listy. S ošetřením počkat na vyšší teploty, až budou dospělci aktivní a dostanou se do kontaktu s insekticidem.

Užitečné organismy

Z užitečných organismů se vyskytují především dospělci střevlíků, pobíhající po povrchu půdy a jejich larvy v půdě. Méně častí jsou další predátoři (pavouci, drabčící). Při okraji polí se můžete vzácně setkat i s přezimujícími samicemi lumků, které se pohybují po povrchu půdy a signalizují přítomnost housenek osenic.

Tmaví dospělci třásněnek na listech cibule jsou nejčastěji ukrytí mezi nahloučenými listy, při vyšším výskytu jsou hojnější i na povrchu listů, kde začínají být patrné posáté plošky

Na polích toho zatím není moc k vidění, na přezimovaném špenátu žádní škůdci nebyli